

de oplysninger synes at have præget det tyske efterretningsbillede af Danmark. A. R. Jørgensen fremhæver to hovedårsager dertil: Som noget fundamentalt, at efterretningsvirksomhed som sådan ikke blev prioriteret særligt højt af tyskerne. Fremfor at bruge energi på at erhverve sig detail-indsigt i fjendens forhold, skulle al energi udløses i selve den offensive overraskelse. En noget »arrogant« indstilling, som dog må siges at have vist sin berettigelse i begyndelsen af krigen. For det andet, eksistensen af flere tyske efterretningstjenester, som skinsygt vogtede på hinanden, hvilket betød en dårlig koordination og selektion af det samlede efterretningsstof. Forfatteren kan påvise, at end ikke »åbne« kilder blev udnyttet 100 %, og at der i det tyske efterretningsmateriale var en klar tendens til at overvurdere de danske militære mandskabstal. F.eks. vurderede man den stående danske hær til

30.000 mand – godt og vel dobbelt så mange som tilfældet var. På eet punkt mener A. R. Jørgensen dog (lidt giftigt), at de tyske vurderinger holdt stik!: »Tyskerne gav een rigtig vurdering, der var af væsentlig betydning: De mente at de ældre, danske officerer var uden initiativ« (s. 92).

Een analyse savner man i A. R. Jørgensens bog, nemlig om det (mangelfulde/forkerte) tyske efterretningsbillede af de danske styrkers deployering og antal faktisk påvirkede de tyske militære dispositioner, og i givet fald hvordan. Denne analyse kan måske være vanskelige at foretage, men forfatteren synes i hvert fald ikke at have kildebelæg for at slå fast, at kampen 9. april »ville have forløbet ganske på samme måde, selv om tyskerne ikke havde fået een eneste oplysning fra danske agenter« (s. 86).

Henrik Skov Kristensen

HÅNDBØGER OG HJÆLPEVIDENSKABER

Dansk historisk Bibliografi 1974-1976.

Ved Ann R. Welling og Erland Kolding Nielsen. Udgivet af Den danske historiske Forening og Dansk historisk Fællesforening i samarbejde med Det kgl. Bibliotek. Kbh., 1986. 516 s., medlemspris 226,30 kr., bogladepris 323 kr.

Efter mange års pause i den danske historiske bibliografi udkom i 1986 et treårsbind for perioden 1974-76. Bindet lægger sig tæt op af de tidligere udkomne bind: Erichsen & Krarup -1912, Bruun 1913-42 og 1943-47 samt årsbibliografierne dækkende 1967, 1968 og 1969; men da samtidshistoriske bidrag er blevet inddraget i højere grad end tidligere, er der oprettet nye

emnegrupper som »politiske bevægelser og partier« og »sociale og socialkulturelle forhold«. I forordet loves et fireårs-bind dækkende 1970-73. Det efterlader så et tilsyneladende uopfyldeligt hul fra 1948-1966 og et stort efterslæb fra 1977 til 1988.

Dansk historisk Bibliografi er et særdeles nyttigt hjælpemiddel, som det dog ikke altid er lige nemt at gå til – for eksempel fylder den detaljerede indholdsfortegnelse 12 sider, så det kan være svært at bevare overblikket. Man kan også diskutere, hvorvidt den gamle rubricering fra Erichsen, Krarup og Bruun stadig er hensigtsmæssig, eller om det koster for dyrt at bevare enhedspræget. Interesserede kan henvises til debatten i Fortid og Nutid

XXXIII,4 side 300-303 og XXXIV,2 side 179-187.

Det er godt, at der igen er kommet gang i bibliografien, men det er også flovt, at det skal være et problem at være nogenlunde à jour med udgivelserne. Én fordel er der dog ved forsinkelsen: det giver god mulighed for at få anmeldelser føjet til de fortegnede bøger.

Forhåbentlig kan den nye EDB-teknik vise sig nyttig, så tempoet kan blive sat lidt op, og forhåbentlig møder udgiverne »en rig onkel«, så hullet fra 1948-1966 kan blive stoppet. Her var jo i hvert fald meningsfyldt arbejde for unge arbejdsløse historikere eller bibliotekarer.

Tove Elklit

Registraturer udarbejdet af Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm. Kommunearkiver: Haslev = kommuner sammenlagt til Haslev kommune 1966/1970. Kbh., 1987. 123 s. Høng = kommuner sammenlagt til Høng kommune i 1966. Kbh., 1987. 91 s. Karlebo 1842-1970. Kbh., 1988. 46 s. Skibby = kommuner sammenlagt til Skibby kommune i 1966. Kbh., 1987. 68 s. Skævinge = kommuner sammenlagt til Skævinge kommune i 1970. Kbh., 1987. 73 s. Vallensbæk kommune 1842-1985. Kbh., 1987. 55 s. Skolearkiver: Allinge-Gudhjem kommune. Kbh., 1987. 35 s. Asminderød-Grønholt kommune. Kbh., 1987. 28 s. Frederikssund kommune. Kbh., 1988. 33 s. Karlebo kommune. Kbh., 1988. 27 s.

Registraturerne er bygget op efter samme mønster. Indgangsapparatet er en indholdsfortegnelse (forrest) og en oversigt over hovednumre/registreringssystem (bagest). Der er en kortfattet indledning, der også indeholder en brugervejledning (i de fleste bind

med en udfyldt bestillingsseddel) og for kommunearkivernes vedkommende en litteraturliste.

Tove Elklit

Spor – arkiver og historie. Afhandlinger tilegnet Niels Petersen på 65-årsdagen den 23. august 1987. Studier og kilder 4. Rigsarkivet. (G.E.C. Gad, 1987). 390 s., 244,- kr.

Den foreliggende bog er et festskrift tilegnet arkivar på Rigsarkivet Niels Petersen på hans 65-årsdag. Kolleger fra danske og nordiske arkiver har bidraget med i alt 28 afhandlinger, der omhandler emner indenfor »almindelig« historie, administrationshistorie og som det fyldigste i bogen, emner med tilknytning til arkiverne og de forhold der hersker på dette område. Festskriftet indledes med en karakteristik af Niels Petersen og hans betydning som lærer for en generation af arkivarer. Af emner som vedrører arkiververdenen kan f.eks. nævnes kassationsprincipper, anvendelse af EDB og planlægning af journaliserings- og arkiveringssystemer. Rigsarkivets historie behandles i to afhandlinger og administrationshistorien – som i de senere år er blevet indgående belyst gennem en række bøger fra Rigsarkivet – giver anledning til en række afhandlinger dækkende perioden fra 1640'erne op til 1940'erne. Af det som i denne forbindelse kan betegnes som »almindelig« historie, er f.eks. afhandlinger om borgernes støtte til enevælden gennem en frivillig afbetaling af statsgælden, en trykkefrihedssag fra 1841 og om kvinders adgang til universitetet. Festskriftet, der i høj grad er vidtfavnende, omhandler også forskellige arkivfunds, f.eks. Rigsarkivets håndskriftssamling, og afsluttes med en bibliografi over Niels Petersens arbejder.

Henrik Vedel-Smith